

Innhold

Kapittel 1	
FORORD	11
<i>Geir Winje</i>	
Kapittel 2	
HINDUISMEN	14
<i>Geir Winje</i>	
Hinduisk estetikk	14
Kort historisk oversikt	17
Sentrale motiver (ikonografi)	19
Trimurti, Brahma og Sarasvati	20
Vishnu og Lakshmi	20
Vishnus avatarer	22
Rama og Krishna.....	23
Shiva	24
Gudinnen	26
Skanda og Ganesha	26
Andre guder og vesener	27
Yantra.....	28
Tempelet	29
Bildeomtaler	30
Figur 2.1 Vishnu Narayana	30
Figur 2.2 Lakshmana-tempelet i Khajuraho.....	33
Figur 2.3 Shiva Nataraja.....	37
Figur 2.4 Sri Yantra	38
Figur 2.5 Ganesha.....	41
Figur 2.6 Kali	44
Figur 2.7 Krishna og Radha.....	47

Kapittel 3	
BUDDHISMEN	51
<i>Geir Winje</i>	
Buddhistisk estetikk.....	51
Kort historisk oversikt	54
Sentrale motiver (ikonografi)	57
Symboler	57
Den historiske Buddha.....	59
Historiske og legendariske personer	60
Bodhisattvaer	61
Lærens beskyttere.....	63
Himmelske buddhaer.....	64
Andre buddhaer	65
Andre guder og vesener	66
Mandala.....	67
Arkitektur.....	68
Bildeomtaler	69
Figur 3.1 Stupaen i Sanchi	69
Figur 3.2 Scener fra Buddhas liv.....	71
Figur 3.3 Buddhas oppvåkning.....	74
Figur 3.4 De ti oksene	76
Figur 3.5 De fredfylte buddhaene, kunnskapsholderne og de vredesyfzte buddhaene	79
Figur 3.6 Avalokiteshvara	83
 Kapittel 4	
JØDEDOMMEN	87
<i>Geir Winje</i>	
Jødisk estetikk	87
Kort historisk oversikt	89
Sentrale gjenstander og motiver (ikonografi)	91
Manuskriptkunst.....	92
Symboler	92
Gjenstander i religionsutøvelsen	94
Toraen	95
Årssyklusens høytider.....	96

INNHold

Livssyklusens høytider	98
Synagogen	99
Moderne motiver	100
Bildeomtaler	101
Figur 4.1 Forside fra Shocken-bibelen.....	101
Figur 4.2 Mizrah fra Iran.....	105
Figur 4.3 Torarull med ornamentert beholder.....	107
Figur 4.4 Synagogen i Oslo.....	110
Kapittel 5	
KRISTENDOMMEN	113
<i>Tormod Tobiassen</i>	
Kristne kunstsyn.....	113
Innledning.....	113
Rammefaktorer	115
De vanligste bildemotivene og kirkebyggene	116
Kort historisk oversikt	119
Antikken	119
Middelalderen.....	123
Karolingisk renessanse	126
Romansk kirkekunst – fra cirka 1050.....	129
Gotikken	130
Giotto – et kunsthistorisk vendepunkt	134
Renessansen	135
Reformasjonen og motreformasjonen	139
Barokken	140
Trek av den kristne kunsthistorien etter reformasjonen.....	142
Den kirkelige kunsten i Norge.....	145
Den kristne tro i bilder (ikonografi).....	148
Treenigheten	148
Første trosartikkel	149
Andre trosartikkel	150
Tredje trosartikkel.....	152
Glorier	154
Engler.....	154
Gester.....	155

INNHold

Personer, motiver og attributter	155
Helgener	159
Bildeomtaler	163
Figur 5.1 Lasarus' oppvekkelse.....	163
Figur 5.2 Den «dogmatiske» sarkofagen	163
Figur 5.3 Kristus på himmeltronen.....	167
Figur 5.4 Jesus' dåp.	170
Figur 5.5 Skapelsen av de første menneskene.....	171
Figur 5.6 Kristus som konge	171
Figur 5.7 Notre-Dame de Paris.....	174
Figur 5.8 Katedralen i Chartres	177
Figur 5.9 Skulpturene på Notre Dame de Chartres – Kongeportalen	178
Figur 5.10 Borgund stavkirke	180
Figur 5.11 Kinsarvik-frontalet	182
Figur 5.12 Gråt over den døde Kristus	185
Figur 5.13 Kristus Pantokrator – «Allherskeren»	188
Figur 5.14 Anastasis – «Oppstandelsen».....	191
Figur 5.15 Maria med barnet, Maria Eleousa, «Den ømme Maria». 191	
Figur 5.16 Den hellige treenighet.....	194
Figur 5.17 Nattverden.....	195
Figur 5.18 Taket i Det sextinske kapell	199
Figur 5.19 Judit dreper Holofernes.....	204
Figur 5.20 Thorvaldsens Kristus	206
Figur 5.21 Korpartiet i Bamble kirke	209
 Kapittel 6	
ISLAM	211
<i>Geir Winje</i>	
Islamsk estetikk	211
Kort historisk oversikt	216
Sentrale mønstre og motiver (ikonografi)	221
Kalligrafi.....	221
Ornamentikk.....	224
Moskeen.....	227
Figurative motiver.....	228

Bildeomtaler	229
Figur 6.1 Ornametikk i Barkuk-madrasaen i Kairo.....	229
Figur 6.2 Koranmanuskript fra Arabia.....	231
Figur 6.3 Den blå moské i Istanbul.....	232
Figur 6.4 Moskeen i Åkerbergveien i Oslo	236
 Kapittel 7	
SIKHISMEN.....	239
<i>Geir Winje</i>	
Historie, estetisk særpreg og sentrale motiver	239
Figur 7.1 Guru Nanak	242
 Kapittel 8	
SAMISK RELIGION	245
<i>Roald E. Kristiansen</i>	
Samisk estetikk.....	246
Historisk riss	247
Figur 8.1 Trommemotiver	249
 Kapittel 9	
MODERNE RELIGIONER OG TROSRETNINGER.....	254
<i>Geir Winje</i>	
Jehovas vitner	255
Jesu Kristi Kirke av Siste Dagers Hellige	256
Bahá'í-samfunnet	257
Moderne okkultisme.....	258
Bildeomtaler	261
Figur 9.1 Fotocollage til artikkelen «'En tid til fred' er nær!»	
Vakttårnet.....	261
Figur 9.2 Joseph Smiths syn i 1820.....	264
Figur 9.3 Bahá'í-tilbedelseshuset i New Delhi	266
Figur 9.4 Austin Spare: Isis Unveiled	268
Figur 9.5 The Chart of Your Divine Self.....	271

Kapittel 10	
RELIGIØS KUNST I UNDERVISNINGEN	275
<i>Geir Winje</i>	
Hensikten med bilder i religionsundervisningen	276
Valg av bilder til undervisningen.....	278
Noen prinsipper for bruk av bilder i religionsundervisningen	279
Analyse av religiøs kunst.....	281
Ideer og erfaringer	283
Noen utfordringer og problemer	285
VIGNETTER.....	289
LITTERATUR.....	303
NOTER	319
STIKKORD	351
BILDELISTE	364